

Caseman Rehabilitering

FOKUS PÅ DINA STYRKOR

PROGRAM

BASUTBILDNING I

STRENGTH MODEL/STYRKEMODELLEN

CASE MANAGEMENT

Strength Model Case Management är en
evidensbaserad rehabiliteringsmodell

Case-man Rehabilitering

FOKUS PÅ DINA STYRKOR

Strength Model Case Management är den metod som **Socialstyrelsen (SOS)** rekommenderar i arbetet med vård och stöd vid kognitiva funktionshinder, missbruk och beroende. Efter en systematisk genomgång av forskningen på området rekommenderar Socialstyrelsen i sina nya Nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende (2015) att man i sitt klientarbete använder sig av Strength Model Case Management.

De sex teoretiska principerna i Strength Model är,

1. *Fokus ligger på individens förmågor/möjligheter/styrkor och inte på svagheter eller det sjukliga*
2. *Relationen mellan Case managern och klienten är central*
3. *Insatser i form av åtgärder bygger på klientens självbestämmande*
4. *Samhället ses som en uppsjö av resurser och inte som ett hinder*
5. *Intensivt uppsökande verksamhet är det arbets sätt som föredras*
6. *Personer som lider av olika funktionshinder kan återhämta sig och fortsätta att lära, växa och utvecklas*

Särskilt utbildningsmaterial har tagits fram för Case Management utbildningen.

Utbildningsmaterialet består bl a. av en **Basmanual** som innehåller 7 utbildningsmoduler om Återhämtning, Styrkeprinciper, Styrkeanalys, Relation och Engagemang, Målplanering, Resursmobilisering, Grupphandledning. **Basmanualen** ingår i den kurspärm som varje kursdeltagare får vid kursstart.

”Bastekniker för case managers” som innehåller avsnitt om kognitiva beteendetekniker, Lösningssinriktade samtal, och Motivationsintervjuer.

Styrkeanalys-blankett, Utvärderingsverktyg för trohetsmätning till modellen. Kursdeltagarna delges föreläsningmaterial i form av powerpointbilder.

Caseman Rehabilitering

FOKUS PÅ DINA STYRKOR

Kort presentation

Sven-Uno Marnetoft är doktor (PhD) i medicinsk vetenskap och docent i Rehabiliteringsvetenskap. Marnetoft disputerade vid Karolinska Institutet på en avhandling om arbetslivsinriktad rehabilitering för arbetslösa sjukskrivna. Marnetoft forskar inom området rehabilitering och Case Management och har i 15 år varit verksam som lärare vid Mittuniversitetets utbildning i Rehabiliteringsvetenskap, bl.a. som kursansvarig för master- och magisterutbildningen i Case Management och som doktorandhandledare. Marnetoft har tidigare varit yrkesverksam inom Försäkringskassan och har stor erfarenhet av dess rehabiliteringsarbete. Marnetoft är medlem i styrelsen för den europeiska rehabiliteringsorganisationen European Forum for Research in Rehabilitation (EFRR) och som vartannat år genomför en stor rehabiliteringskongress någonstans i Europa. Hemsidan för EFRR nås via www.efrr.org

Professor Charles Rapp vid University of Kansas är den som utvecklat the Strength Model Case Management. Marnetoft har på plats i Kansas, USA genomgått utbildning i modellen samt praktiskt fått möjlighet att följa arbetat med modellen på plats i Kansas. Marnetoft ingår i en expertgrupp om 23 personer i världen som arbetar med rehabiliteringsfrågor. Expertgruppen har bl.a. för ICF:s räkning utarbetat core sets för Vocational Rehabilitation/arbetslivsinriktad rehabilitering. Expertgruppen har också definierat Vocational Rehabilitation/arbetslivsinriktad rehabilitering för WHO:s räkning. Definitionen finns beskriven i en publicerad vetenskaplig artikel med titeln "A Conceptual Definition of Vocational Rehabilitation based on the ICF: Building a shared global model". Marnetoft är en av författarna till artikeln.

Marnetoft är medförfattare till boken "Handbook of Vocational Rehabilitation and Disability Evaluation – Application and implementation of the ICF". Springer Förlag New York, 2014. Boken används som kurslitteratur runt om i världen i läkarutbildning och i Socialt arbete.

Marnetoft är också medförfattare till boken "Rehabiliteringsvetenskap – Rehabilitering till arbetslivet i ett flerdisciplinärt perspektiv" Tredje upplagan 2015. Studentlitteratur Lund. Där han bl.a. skrivit kapitlen Case Management, Arbetsgivarens rehabiliteringsansvar och skyldigheter i rehabiliteringsprocessen samt Företagshälsovård mm. Boken används bland annat som kurslitteratur.

Nedan beskrivs innehållet i baskursen i Strength Model Case Management. Genomgående kommer termen case manager att användas eftersom det är den term man internationellt använder. I Sverige förekommer också termerna mentor, coach, lots, koordinator mm. vilka samtliga kan likställas med termen case manager.

Caseman Rehabilitering

FOKUS PÅ DINA STYRKOR

Huvudinnehåll i baskurs i Strength Model (Styrkemodellen) Case management

Vad är Case Management

Här ges en kort historisk bakgrund till begreppet Case Management och hur Case Management växt fram och utvecklats. Här sker också en genomgång av de definitioner på Case Management som existerar.

Mot en Strength (styrke och resursmobiliserings) inriktad Case Management

Framväxten av Strength Model Case Management har inom vissa delar av den psykiatriska vården inneburit en omorientering av vårdtänkandet. Vården av de psykiskt funktionshindrade och andra funktionshindrade har under lång tid präglats av ett synsätt som mer fokuserar på svagheter och brister hos människor. Vi gör en kort historisk tillbakablick och hur ett annat synsätt har vuxit fram som är återhämtningsinriktat och fokuserar på individens inneboende styrkor, talanger och förmågor.

Vad är Strength Model Case Management? De bärande principerna och teorierna bakom modellen. Mot ett återhämtningsinriktat arbetssätt.

The Strength Model Case Management fokuserar på individens styrkor som i första hand ska mobiliseras i rehabiliteringsprocessen. Av tradition har rehabiliteringen av funktionshindrade i Sverige till stor del varit upptagen av sjukdom på grund av dominansen av ”den medicinska modellen” som alltid varit inriktad på bedömning, diagnosticerande och behandling av människans fel och brister. När man arbetar med någon genom att i princip först och främst fokusera på sjukdomen formar detta synsätt hur man ser på klienten och ofta leder det till att vi hjälper denne att leva som funktionshindrad istället för att underlätta för klienten att leva ett fullvärdigt liv i samhället.

The Strength Model Case Management teoretiska principer lyfter fram att alla människor har förmågan att växa, utvecklas och tillfriskna om case managern hjälper till att skapa lämpliga villkor för utveckling och tillfrisknande. Alla människor har inneboende styrkor, förmågor, talanger, önskningsar och ambitioner. Case managerns uppgift i styrkemodellen är att mobilisera dessa resurser. Genom att vi fördjupar oss i den filosofi och de sex teoretiska principerna som bär upp styrkemodellen ger vi case managern de verktyg som ska underlätta denna resursmobilisering.

Styrkeprinciperna och Styrkeanalys dvs. kartläggning av individens styrkor och behov enligt the Strength Model Case Management

Styrkeanalysen är ett de viktigaste verktygen i Styrkemodellen och är utformat för att hjälpa klienten och case managern att bli medvetna om de resurser som finns hos en person, inte bara just nu utan även sådant som de tidigare har samlat på sig genom erfarenhet och kunskap samt vilka externa resurser de har och har tillgång till. Vad styrkeanalysen försöker fånga och förtydliga är kvaliteterna, talangerna, förmågorna, resurserna och den längtan som en person har inför sin resa mot tillfrisknande. I styrkeanalysen ställs frågan "Vad vill jag?" Detta utgör kärnan i arbetet som vi utför tillsammans med klienterna, och att fånga denna dröm eller längtan är viktig för att kunna röra sig framåt mot tillfrisknande. Självklart ska stilen i styrkeanalysen återspegla det samtal som genomförs med klientens och i hens takt. Målet är

Caseman Rehabilitering

FOKUS PÅ DINA STYRKOR

att få fram information som är äkta och meningsfull för klienten, istället för sådant som de tror att du vill höra. Många frustrationer och misslyckade försök är resultatet av att styrkeanalysen tvingats på människor och att den hanterats som ett pappersarbete för ett tillfälle, istället för som ett aktivt och levande verktyg som ständigt ska fyllas på och förfinas under relationen.

Under detta avsnitt kommer vi att träna på att upprätta styrkeanalyser utifrån olika klientfall. Ett delsyfte med styrkeanalysen är att klienten ska spela en större roll vid beslut som rör den egna rehabiliteringen. Detta är helt i linje med de teoretiska principerna i *Styrkemodellen där klienten är den som sitter i förarsätet och styr sin egen rehabilitering* med hjälp av en case manager som fokuserar på att mobilisera personens och samhällets resurser som sedan kan användas när personen påbörjar sin återhämningsresa. *Empowerment* är en viktig del vid upprättandet av styrkeanalysen och i arbetet under hela rehabiliteringsprocessen.

Relationsbyggande och engagemang samt ett gott bemötande är grundläggande för att skapa en genuin klientrelation enligt Strength Model Case Management

En stark och förtroendefull relation är nödvändig för att kunna se varje individs inneboende styrkor och förmågor. Det är relationen som agerar som buffert genom utmaningar och svårigheter som klienten möter under sin återhämningsprocess. ***Det är relationen och bemötandet som bygger upp klientens självförtroende*** när denne ska ta itu med de många krav som dyker upp i den sociala miljön och i kontakten med andra människor.

Allteftersom relationen och bemötandet utvecklas enligt modellens intentioner utvecklas också bekräftelsen av klienten, som varande en individ med egna inneboende resurser och ambitioner. Detta leder fram till att klienten kan börja sätta mer ambitiösa mål och kommunicera på ett mer ärligt och öppet sätt med sin omgivning.

Varför en promenad kan få dig att må bra

I Styrkemodellen betonas vikten av att bygga en god relation mellan klient och case managern. Detta kan till exempel göras genom att ta regelbundna promenader tillsammans. Effekten av detta blir dubbel dels kommer klienten att må bättre av dessa promenader vilket kan öka motivationen att delta i rehabiliteringsprocessen, dels har case managern under promenaderna getts möjlighet att bygga en god relation med klienten. Att ha byggt en god relation mellan klienten och case managern utgör en av de viktigast grundstenarna för att föra rehabiliteringsprocessen framåt i Styrkemodellen. Den senaste hjärnforskningen har visat att det är få saker som är så viktiga för hjärnan som att du rör på dig för att må bra. Du mår inte bara bättre av att röra på dig, det påverkar också koncentration, minne och stresstålighet.

Målplanering och upprättande av korta och långa mål

Planeringen av korta och långa mål kräver att klienten och case managern diskuterar och tillsammans kommer överens om de lång- och kortsiktiga målen och vem som ansvarar för vad. Att sätta mål är viktigt för klienten. Mål brukar vara väl utformade när de kommer från klienten själv skrivna med egna ord. Med utgångspunkt från fallbeskrivningar kommer det under detta avsnitt ges tillfälle till träning att upprätta både korta och långa mål.

Caseman Rehabilitering

FOKUS PÅ DINA STYRKOR

Klienten är den som leder rehabiliteringsprocessen

En grundprincip för the Strength Model Case Management är övertygelsen om att det är klientens rätt att bestämma formen, inriktningen och substansen i den hjälp och stöttning som ges. Insikten om att personer med olika funktionshinder är fullt kapabla att bestämma detta och att följa denna princip bidrar till att effektivisera Case Management processen. Case managern ska inte bestämma någonting utan klientens godkännande och bör inkludera denne i alla beslut under processen. I Strength Model är som sagt relationen väsentlig och primär så också bemötandet och det är därför viktigt att vi kontinuerligt utvärderar våra arbetsrelationer med våra klienter. Vi vill ha relationer och ett bemötande som bidrar till en klients resa mot tillfrisknande.

Resursmobilisering och Grupphandledning

Resursmobilisering och grupphandledning är det bränsle som håller utövandet av styrkemodelleken levande och starkt på teamnivå. Strukturen har utformats så att den håller gruppen fokuserat på att ta fram kreativa strategier, snarare än att avvika till att ventilera eller prata igenom problem. Grupphandledning består av sex steg, som vart och ett är separat och kritiskt för att processen ska bli framgångsrik. En grupphandledning kan bestå av 4–8 case managers som regelbundet träffas för att ta hjälp av varandras kunskaper i ärenden där en case manager upplever att hen inte kommer vidare i ärendet utan behöver påfyllning av idéer och förslag. När kursdeltagarna har tränats i att leda grupphandlingar kommer grupperna att fungera som självhjälpsgrupper.

Uppgifter

Under kursen kommer deltagarna i gruppform att genomföra/träna på styrkeanalyser av konstruerade klientfall. Kursdeltagarna kommer genom hela utbildningen att vara delaktiga i utbildningen via diskussioner, uppgifter och rollspel.

Basmanual

De som genomgår utbildningen kommer vid kursstart att tilldelas en kurspärm som innehåller en basmanual i Strength Model på svenska och som vi sedan arbetar oss igenom under utbildningen. Basmanualen och annat utbildningsmaterial i form av artiklar och utvärderingsverktyg och som ingår i kurspärmen får behållas efter avslutad utbildning. Basmanualen får efter utbildningen fritt disponeras av kursdeltagarna i sitt klientarbete. Basmanualen är copyright skyddad och får inte kopieras upp och spridas utanför denna krets.

Utvärderingsverktyg för att behålla trofastheten till modellen

Ett utvärderingsverktyg har utvecklats som syftar till att de som arbetar i enlighet med Strength Model ska behålla trofastheten till modellen och dess teoretiska principer. Under utbildningen går vi igenom utvärderingsverktyget som dels kan användas i grupp, dels som självutvärderingsverktyg vid arbetet med modellen.

Caseman Rehabilitering

FOKUS PÅ DINA STYRKOR

Kunskapsprov

Under utbildningens sista dag redovisar kursdeltagarna en gruppuppgift som innebär att de via ett rollspel genomför en grupphandledning med ett konstruerat fall. Under sista utbildningsdagen får kursdeltagarna också genomgå ett kunskapstest som utgår från de grundvärderingar som Strength Model/Styrkemodellen bygger på.

Diplom

Efter genomgången kurs tilldelas kursdeltagarna ett diplom där det framgår att de genomgått baskursen i Strength Model dvs. de har certifierats att kunna arbeta med modellen i sitt klientarbete. Av diplomet framgår också vad kursen innehållit.

Mer information

Mer information om Styrkemodellen finns på företagets hemsida som nås via följande länk <http://www.casemanrehab.com>

De som genomgår utbildning i Strength Model har fått ett verktyg som ska underlätta deras arbete med olika målgrupper ute i samhället som psykiskt funktionshindrade, personer med missbruksproblematik, långtidsarbetslösa, unga med funktionsnedsättning samt unga som är eller varit sjukskrivna eller olika kombinationer av dessa och som är aktuella hos flera rehabiliterande parter.

De verktyg som man har till förfogande i sin verktyglåda för att arbeta i enlighet med modellens värderingar och teoretiska principer är en Basmanualen som innehåller 7 utbildningsmoduler och dessa är; Återhämtning, Styrkeprinciper, Styrkeanalys, Relation och Engagemang, Målplanering, Resursmobilisering, Grupphandledning. Basmanualen ingår i den kurspärm som varje kursdeltagare får vid kursstart.

”Bastekniker för case managers” som innehåller avsnitt om kognitiva beteendetekniker, Lösningssinriktade samtal, och Motivationsintervjuer.

Styrkeanalys-blankett som under sju avdelningar (Daglig livssituation/boende, Hälsa (fysisk och psykisk), Arbete/sysselsättning/utbildning, Ekonomi/försäkringar, Socialt stöd/familj/nätverk, Fritid/rekreation, Andlighet/kultur) kartlägger individens tidigare och nuvarande styrkor, samt vilka är individens önskningar och strävan – vad vill individen.

Utvärderingsverktyg för resurser och kärnkompetenser i Styrkemodellen/Strength Model. Detta utvärderingsverktyg används för trohetsmätning till modellen.

Utvärderingsverktyget finns dels i en långversion som tar upp 11 områden som utgör kärnkompetenser i modellen, dels i en kort version som case managern kan använda i sitt eget arbete för att kontrollera troheten till modellen dvs. ett självutvärderingsverktyg.

Caseman Rehabilitering

FOKUS PÅ DINA STYRKOR

Avslutningsvis några fundamentala principer

Det grundläggande syftet med Case Management enligt Strength Model är att stötta människor att mobilisera de färdigheter, talanger och inneboende krafter/styrkor som alla människor har oavsett deras nuvarande situation och som behövs för att de ska kunna möta, hantera och lösa den vardag som de dagligen möter i sitt liv. Case Management fokuserar därför på det som händer i det dagliga livet som t ex den daglig livssituationen, arbete, bostad, familj och fritid.

Här följer några fundamentala principer i Strength Model Case Management (Styrkemodellen)

- *Evidensbaserad* – De positiva effekterna av modellen bygger på forskning
- *Klientmedverkan* – bort från begreppet att förse, tillhandahålla, fixa. *Från hjälpberoende till empowerment* och klientens inneboende styrkor
- *Holistisk* – ser hela individen och de möjligheter som finns både hos individen och i samhället. Varje människa är unik
- *Samordning* – effektiv lotsning till där resurserna finns
- *Kostnadseffektiv* – förhindrar rundgång
- *Tidig involvering*
- *Målorienterad*
- *Utvärdering*

Referenser

Se hemsida www.casemanrehab.se

Varumärket Strength Model

Strength Model (Styrkemodellen) och Resursmobiliserings-modellen är två varumärken som är varumärkes skyddade och ägs av Caseman Rehabilitering AB. Varumärkena får ej användas av några andra aktörer i utbildningar/kurser eller vid konsultrådgivning etc. Allt utbildningsmaterial är copyrightskyddade och får ej kopieras.

Caseman Rehabilitering

FOKUS PÅ DINA STYRKOR

Professor Charles Rapp

Associate Professor Marnetoft is an international leader in strengths-based services for people with disabilities. He has visited The University of Kansas School of Social Welfare on several occasions. He met with the originators of the Strengths Model, the staff of the Center for Mental Health Research and Innovation, and visited various sites where he observed first hand Strengths Based Case Management practice. His professional commitments emphasize client self-determination, empowerment, and a profound belief in people's ability to grow, change and achieve. He is a frequent speaker at conferences in Sweden and around the globe. I am honored to be Sven-Uno's colleague and friend.

Charlie Rapp is Professor at the University of Kansas School of Social Welfare and has for a long time been the Director of the Office of Mental Health Research and Training. He holds a PH.D. and M.S.W. from the University of Illinois and a BS from Millikin University. He is the developer of Strengths Model of case management and the client-centered performance model of social administration. His book, The Strengths Model: Case Management with People Suffering from Severe and Persistent Mental Illness, was published in its first edition by Oxford Press in August, 1998. Second edition 2006 and third edition 2012.

För fler referenser se

<http://www.casemanrehab.com/referenser.aspx>